

PARTIZANSKA PESEM — PREDMET ZNANOSTI O LJUDSKI KULTURI

Radoslav Hrovatin

Znanstveno obravnavanje partizanskih pesmi je spodbudilo raziskovanje pesemske ustvarjalnosti, izhajajoče iz revolucionarnih hotenj v davni preteklosti, med narodnoosvobodilnim bojem in v socialistični graditvi po osvoboditvi. Iz tega zanimanja pa izhaja prizadevanje po znanstvenem raziskovanju delavske pesmi, iz katere so črpale svojo spodbudo prve partizanske pesmi. Ta povezanost partizanske in delavske pesmi je povsem razumljiva, saj je bil delavski razred idejni voditelj in organizator boja v domovinski vojni jugoslovanskih narodov.

Za znanstveno raziskovanje je treba pojem partizanske pesmi točno opredeliti in strokovno omejiti ustrezno gradivo, ako naj postane predmet znanosti ne glede na vse težave, ki iz takega prizadevanja izhajajo.

Pesemska ustvarjalnost narodnoosvobodilnega boja (= NOB) je zelo obsežna in raznovrstna tako glede vsebine kot tudi umetniškega izraza. Zajema razna področja umetnosti v zelo različnih oblikah. Raznovrstna je po svojem geografskem in etničnem izvoru kot po historičnem in genešičnem obeležju.¹

Zato je treba za ustrezno osvetlitev pesemske ustvarjalnosti NOB obravnavati in zajeti vso problematiko kompleksno. Za doseg tega namena moramo postopoma raziskati posamezna področja drugo za drugim. Šele nato bo mogoče dialektično podati zaokroženo sliko te ustvarjalnosti. Pri tem naj sodelujejo razna področja posebnih družbenih znanosti s svojimi specifičnimi delovnimi metodami; tako bomo mogoče lažje razjasnili razne probleme.

Vsaka izmed ustreznih družbenih ved obravnava pesemsko ustvarjalnost v določenih okvirih glede na to, kakšne cilje si je zastavil posamezen raziskovalec in kako si je temu ustrezno omejil gradivo, ki je predmet njegovega raziskovanja.

Iz kompleksa raziskovanj, ki obsega pesemsko ustvarjalnost NOB, si folkloristika kot posebno področje znanosti o ljudski kulturi izbira partizansko pesem kot svoj predmet raziskovanja.

Vprašanje je, ali pomeni partizanska pesem tak zaključen predmet, ki bi mogel dati uspešne rezultate raziskovanja.

V partizanski pesmi živita skupaj poezija in muzika. Pri izvajanju pa se jima včasih pridružuje še kinetika; le-ta more zaživeti tudi v skupnosti z muziko samo brez teksta.

Pesemska ustvarjalnost NOB pa v nekaterih primerih obsega le poezijo. Po drugi strani pa se vežejo melodije partizanskih pesmi z drugimi, tako vokalno-instrumentalnimi kot tudi čisto instrumentalnimi skladbami, ki so nastale med NOB na ustrezno tematiko in ne pripadajo področju pesemske ustvarjalnosti.

Iz vseh teh področij ustvarjalnosti si izbirajo gradivo, omejeno ustrezno različnim oblikam izraznosti, kot predmet svojega raziskovanja literarna veda, muzikologija, koreologija (kinetologija) itd. Seveda se te vede ne omejujejo na raziskovanje same partizanske pesmi, temveč obravnavajo tudi drugo navedeno slovstveno oziroma glasbeno ali kinetično ustvarjalnost.

Znanost o ljudski kulturi pa skuša obravnavati to ustvarjalnost kompleksno, tako da upošteva rezultate raziskovanja navedenih in še drugih družbenih ved. Taki metodi ustreza kot predmet partizanska pesem in za ustrezno raziskovanje je potrebno omenjeno kompleksno obravnavanje.²

Glede na vse to je razumljivo, da si na sedanji stopnji raziskovanja posamezni raziskovalci izbirajo iz pesemske ustvarjalnosti NOB samo tako gradivo, ki ustreza predmetu, metodam in ciljem posamezne posebne družbene vede. Tako ima pojem »partizanska pesem« kot predmet različnih posebnih družbenih ved pogosto tudi različen obseg, razno vsebino in včasih celo različno označbo.

Raznovrstno obravnavanje partizanske pesmi moremo opazovati ne samo pri nas temveč tudi drugod po svetu.

V širšem okviru množične pesmi je obravnaval pesemsko ustvarjalnost sovjetskih narodov med državljansko vojno I. V. Nestjev.³ Pri tem mu je bila izhodišče predvsem muzika. Podobno muzično izhodišče je imel tudi M. Druskin, ki je partizanske pesmi uvrstil med ruske revolucionarne pesmi.⁴ Podobno je ravnal tudi N. Kaufman, ko je uvrstil partizanske pesmi med stvaritve bolgarskega delavskega gibanja.⁵ Tudi v tem delu je bila posvečena največja pozornost muziki.

Predvsem literarno etnološke vidike je upošteval V. S. Gusev v široko zasnovani komparativni studiji o partizanski ljudski poeziji slovanskih narodov med drugo svetovno vojno.⁶

Med pesmi odpora v Evropi sta uvrstila tudi partizanske pesmi S. Liberovici in M. L. Straniero v svoji kolekciji gramofonskih plošč z obsežnim in ilustrativno bogatim komentarjem.⁷

Tako različno so doslej obravnavali partizanske pesmi tudi drugi tuji raziskovalci. Prav tako so se tudi pri nas uveljavljali različni vidiki pri vključevanju partizanskih pesmi v razne zbirke in razprave.

V širšem jugoslovanskem okviru skuša D. Nedeljković obravnavati partizanske pesmi skupno z drugo revolucionarno pesemsko ustvarjalnostjo kot »ljudsko ustvarjalnost v dobi ljudske revolucije, osvobodilne vojne in graditve socializma Jugoslavije«.⁸ Čeprav zelo široko zajema pesemsko ustvarjalnost, pa je le-ta pogojena v pretežni omejitvi na vsebino teksta. Zato verjetno odklanja označbo partizanska pesem kot preveč ozko in neustrezno literarnim pojmovanjem. Muziko ljudske ustvarjalnosti

vseh jugoslovanskih narodov v dobi NOB sta hotela zajeti v svojem zborniku N. Hercigonja in Đ. Karaklajić.⁹ Pri tem pa sta se omejila na gradivo, za katerega sta menila, da je »avtohtonega« izvora.

Pri posameznih jugoslovanskih narodih so posamezni raziskovalci obravnavali partizanske pesmi prav tako v različnih obeležjih. V. Hadžimanov jih je uvrstil v svoji zbirki med »makedonske narodne borbene pesmi«.¹⁰ N. Martinović jih je literarno obravnaval kot »narodno ustvarjalnost Črne gore«.¹¹ M. Bošković-Stulli je obdelala vprašanje estetike v teh stvaritvah kot »problem sodobnega folklornega ustvarjanja«¹² na Hrvaškem. O. Mladenović¹³ in J. Dopudža¹⁴ sta jih upoštevali pri raziskovanju plesov NOB itd.

Na Slovenskem so uvrstili partizanske pesmi v svoje literarne zbirke in razprave M. Matičetov, B. Mrhar, S. Janež in drugi. Zlasti pregledno jih je obravnaval V. Smolej kot poezijo »našega slovstva v dobi narodno-osvobodilne vojne«.¹⁵

Med glasbeniki je partizanski pesmi posvetila svojo pozornost večina partizanskih skladateljev. Za splošno obravnavanje tega vprašanja sta si prizadevala D. Cvetko¹⁶ in R. Gobec.¹⁷ Seveda pa izhaja to prizadevanje z ožjega vidika glasbe.

Znanost o ljudski kulturi čaka naloga, da razna posamezna dognanja kompleksno poveže: Sama označba partizanska pesem izhaja še iz dobe NOB, ko je bila v najširši uporabi. Tudi najbolj reprezentativna zbirka ustreznih stvaritev, ki jo je izdal Propagandni oddelek Glavnega štaba NOV in POS leta 1945, je nosila naslov Partizanska pesem.¹⁸ V njej so bile objavljene značilne partizanske pesmi v stavku za četveroglasen moški zbor. S tem je že bila dana osnova opredelitev pojma, to je, da obsegajo partizanske pesmi tekst in melodijo skupaj. Tako je M. Klopčič zbirko iz leta 1944, v kateri so bili objavljeni samo teksti, imenoval Pesmi naših borcev.¹⁹ Skladatelj R. Simoniti je povojno izdajo svojih solističnih pesmi za glas in klavir, ki jih je ustvaril v partizanih, naslovil 7 partizanskih pesmi.²⁰ Medtem pa je skladatelj P. Šivic omejil naslov zbirke pesmi za množično uporabo na Partizanski napevi.²¹

Iz vsega tega moremo izvajati, da so označbo partizanska pesem uporabljali v primerih, ko se poleg besedila pojavlja tudi melodija.

Naslednje vprašanje je izvor teh pesmi. Zlasti prve objave po osvoboditvi so kazale, kot da je večina gradiva umetnega izvora in je delež ljudske ustvarjalnosti prav neznaten.²²

Terenska raziskovanja etnografov po osvoboditvi pa so pokazala, da živi med najširšimi delovnimi sloji mnogo pesmi iz NOB, ki so nastale na osnovi ljudske tradicije, to je kot odsev kolektivnega izraza. Nekaj tekstov teh pesmi je sicer bilo objavljenih že med NOB, pač pa je bila objava ustreznih melodij le izjemna.

Zato je bilo potrebno zbirati na terenu ustrezno novo gradivo. Pri tem se je izkazalo, da živijo med najširšimi delovnimi sloji tudi nekatere pesmi umetnega izvora podobno kot domače pesmi, ki so jih tradicio-

nalno ustvarili anonimni ustvarjalci. To pomeni, da tudi pesmi umetnega izvora živijo dalje in se spreminjajo v tradicionalnem kolektivnem so-ustvarjalnem procesu preoblikovanja.

Vse tako gradivo pa je ne glede na genetični izvor treba raziskovati po metodah znanosti o ljudski kulturi. Potrebno je torej čimbolj jasno opredeliti in strokovno omejiti gradivo, ki naj bi bilo z označbo partizanska pesem predmet znanosti o ljudski kulturi. Dosedanja raziskovanja kažejo, da bi bilo treba upoštevati naslednje vidike:

1. Po vsebini teksta so partizanske pesmi take stvaritve, ki so več ali manj povezane s tematiko NOB. Povezanost s to tematiko more biti ali zelo tesna ali pa tudi samo bežna. Bistveno je, da so ustrezne pesmi peli v najbolj raznovrstnih okoliščinah, ki so bile značilne za življenje delovnega človeka med NOB. Med take partizanske okoliščine moremo šteti boje, bojne in druge pohode, počivanje med njimi, sestanke ob tabornem ognju in podobno, politične sestanke in posvetovanja, svečanosti ob važnih dogodkih in žalovanjih za padlimi tovariši, zmagovite pohode skozi naselja, manifestacije, demonstracije, zborovanja, mitinge in podobne prireditve, pa tudi prisilno življenje v zaporih, taboriščih itd., torej vse take razmere, ki so bile značilne za aktivne in pasivne udeležence NOB.

2. Po obliki teksta so te stvaritve predvsem kitične pesnitve, pri katerih se več ali manj kitic izvaja navadno na isto melodijo. V kitici je važna tudi oblika posamezne vrstice; ta se odlikuje po tem, da je vsebinska in oblikovno zaključena celota. To pomeni, da se posamezna vrstica dosledno izogiblje prestopu (enjambement).

3. Tekst pesmi je praviloma povezan z melodijo. Torej gre za pesmi v ljudskem pomenu besede, pri katerih sestavljata pesnitev in melodija neločljivo združeno celoto. Seveda je mogoče posamezne ustrezne pesmi izvajati tudi kot koračnice, plesne pesmi in podobno, torej z različnimi oblikami gibne izraznosti (kinetika).

4. Muzika teh stvaritev ima običajno pesemsko kitično obliko, pogojeno že v obliki pesnitve. Seveda imajo ustrezne melostrofe razne oblike, kot jih poznamo iz tradicije od vokalnih pesemskih do kinetičnih plesnih tipov.

5. Izredno važno je za partizanske pesmi vprašanje izvajanja. Medtem ko je v umetni glasbi pravilo, da je treba posamezne skladbe izvajati v obliki in sestavu, kot ga je določil skladatelj, pa je za vsako posamezno partizansko pesem značilno, da so jo izvajali zelo različno in v različnih sestavih. Sicer so v mnogih primerih že partizanski skladatelji sami predvideli oziroma napisali posamezne pesmi za izvajanje v različnih sestavih. Vendar je za partizanske pesmi značilno, da so jih izvajali in jih še izvajajo različno in v sestavih, ki jih skladatelji niso določili.²³ To različno izvajanje in sestave izvajalci sproti improvizirajo po tradiciji, ki dopušča tudi razne možnosti preoblikovanja posameznih izraznih prvin.

Torej je mogoče pribiti: partizanske pesmi dopuščajo tako vnaprej določeno kakor tudi sproti improvizirano tradicionalno izvajanje.

6. Posamezne partizanske pesmi je mogoče izvajati pri korakanju v svečanih nastopih ali pri koračenju v kolonah, na pohodih, ob manifestacijah in podobno. V teh zadnjih primerih se pojavljajo zanimiva polimetrična sožitja.²⁴ Prav tako je mogoče razne melodije partizanskih pesmi izvajati v ustreznih variantah kinetičnega tipa ob plesanju. Za večino melodij partizanskih pesmi, ki se uporabljajo povezane s kinetiko, ustvarjalec ni predvidel, izvzemši določene koračnice, že vnaprej ustrezne oblike kinetičnega izvajanja. To pomeni, da je oblika kinetičnega izvajanja ob ustreznih melodijah v večini primerov spontano improvizirana, čeprav se navadno opira na tradicijo.

7. Geografsko ne izvirajo ustrezne pesmi samo iz naše ožje domovine, temveč tudi s sosednjih območij Jugoslavije in tujine, pa tudi iz daljnjih dežel, s katerimi je bil boj jugoslovanskih narodov najtesneje povezan. Zato je treba k ustreznemu raziskovanju naših partizanskih pesmi pritegniti gradivo tudi iz drugih dežel.

8. Podobno velja tudi za etnični izvor pesmi; ta se ne kaže toliko v uporabi tujih jezikov, saj je bila večina ustreznih pesmi asimilirana v prevodih ali novih prepesnitvah. Bolj je opazen tuj etnični izvor v vsebini tekstov in zlasti v uporabi originalnih melodij, pa čeprav so bile te večinoma prilagojene v novih variantah, ki so nastale kot posledica tradicionalnega preoblikovalnega procesa.

9. Historično zajemajo partizanske pesmi daleč v preteklost našega naroda, pa tudi drugih narodov, pričeni od bojev proti domačim fevdalcem (puntarska pesem) in tujim zavojevalcem (hajduška pesem) prek revolucionarne rasti nacionalne zavesti (patriotična pesem) do boja za nacionalno samoodločbo in upora proti domačim in tujim izkoriščevalcem ter fašizmu.

10. Genetično izhajajo partizanske pesmi tako iz tradicije umetne individualistične kakor tudi iz tradicije kolektivistične ljudske ustvarjalnosti. Vendar pa sodijo v področje znanosti o ljudski kulturi poleg stvaritev tradicionalnega ljudskega izvora predvsem tiste umetne pesmi, ki so prešle v ljudsko tradicijo, kjer se presnavljajo v procesu preoblikovanja, in za katere so že nekoč uporabljali označbo »ponarodela pesem«.

Vsi navedeni vidiki z ustreznimi značilnostmi in omejitvami kažejo, da more tako opredeljen pojem partizanske pesmi biti predmet predvsem znanosti o ljudski kulturi, ki uporablja v ta namen specifične metode folkloristike, etnomuzikologije, etnokoreologije (etnokinologije) itd.

Pesnitve NOB, ki so namenjene recitaciji, zlasti pa branju in nimajo vseh navedenih značilnosti, sodijo v raziskovanje slovstvene vede. Razne umetne skladbe, namenjene določenemu vokalnemu ali vokalno instrumentalnemu ali čisto instrumentalnemu izvajanju, pa pripadajo raziskovalnemu področju glasbene vede.

Navzlic temu se pojavlja vprašanje; ali so dovolj utemeljeni navedeni metodološki razlogi za izločanje določenih stvaritev z naštetimi značil-

nostni in omejitvami od drugih pesnitev in skladb iz ustvarjalnosti NOB pod označbo partizanske pesmi.

Ti razlogi seveda niso zgolj formalistični, češ da pripada partizanska pesem kompleksno glede na tekst, muziko in kinetiko trem različnim področjem posebnih družbenih ved.

Umetne pesnitve in skladbe iz NOB predstavljajo historično celoto, ki je bila zaključena z zmago nad fašizmom. Zato jih je treba obravnavati kot dokumente, ki imajo določeno dokončno obliko, kot so ji jo dokončno dali njih ustvarjalci. Za raziskovanje takih dokumentov so najprimernejše metode slovstvene in glasbene vede.

Partizanske pesmi pa se nenehno presnavljajo v neprestanem preoblikovanju; ta proces ne bo zaključen vse dotlej, dokler bodo ustrezne pesmi živele v tradiciji ljudskega ustnega izročila. Prav zato jih je treba kompleksno raziskovati po metodah znanosti o ljudski kulturi.

Obenem nudi partizanska pesem folkloristiki predmet, ki ji omogoča spopolnitev njenih metod z najbolj ustreznimi naprednimi sodobnimi tehnično in stvarno dognanimi prijemi.

Dosedanje raziskovanje ljudskih pesmi se je opiralo pogosto na skopo, v splošnem pa na nepopolno gradivo, zlasti kar zadeva muziko in še bolj kinetiko.

Partizanska pesem pa je bila registrirana v mnogih primerih že »in statu nascendi«. Zato se je ohranila o njenem nastanku obsežna dokumentacija. Prav tako pa nekateri raziskovalci spremljajo njen razvoj presnavljanja v nenehnem procesu preoblikovanja in stalno zbirajo novo se porajajoče gradivo na terenu. Seveda se to delo ne opravlja dovolj obsežno, načrtno in sistematično. Zato je treba ponovno opozoriti, da nudi partizanska pesem naši znanosti edinstven primer, ki ga ne sme z zamudo zanemariti. Prav zaradi tega je bilo potrebno označiti in omejiti predmet, da bi bilo mogoče bolj načrtno in sistematično ustrezno raziskovanje.

Ob sklepu je še treba naglasiti, da ugotovitve o partizanski pesmi veljajo analogno tudi za novo delavsko pesem. Tudi delavska pesem nastaja in prehaja v ljudsko ustno izročilo in se presnavlja v kolektivnem preoblikovanju.

Tako bodo dosedanje izkušnje pri raziskovanju partizanske pesmi mnogo pripomogle tudi k raziskovanju delavske pesmi. Zato moremo upravičeno trditi, da pomeni v naših posebnih razmerah raziskovanje partizanske pesmi izhodišče tudi za uspešno raziskovanje delavske pesmi.

Če govorimo o delavski pesmi kot o ustvarjalnosti sodobne delavske ljudske kulture,²⁵ ne smemo seveda misliti, da so s tem prenehale živeti med delovnim ljudstvom tradicionalne oblike dosedanjih ljudskih pesmi. Tudi doslej so živeli drug ob drugem različni historični in družbeni sloji ljudske ustvarjalnosti in se vzajemno oplajali. Podobno velja tudi za delavsko pesem, saj je deloma izšla iz tradicije, a se je zaradi novih potreb kvalitativno spremenila. Nove značilnosti delavske pesmi bodo sčasoma vplivale tudi na tradicionalne stvaritve, ki z njo vred sestavljajo sodobno ljudsko kulturo.

To pomeni, da sta tako partizanska kot tudi delavska pesem izšli ob porajanju kvalitativno novih prvin iz starejših slojev ljudske kulture, a le-te tudi oplajata in tako omogočata soustvarjalno sožitje, ki je osnovni pogoj za ponoven proces navedenega preoblikovanja.

Seveda pa se ti odnosi sožitja ne ponavljajo vedno mehanično. Prav vsakokratni odnos družbe do njene sodobne ljudske ustvarjalnosti daje le-tej svojstven pečat in nanjo bistveno vpliva. Tako bo tudi sodobni znanstveni odnos, ki je tako značilen za vse družbeno življenje na svetu po zaslugi Marxa, Engelsa, Lenina in njih naslednikov, do delavske pesmi tudi vplival na njeno rast in pripomogel k njenim specifičnim kvalitetam.

Tako opredeljen predmet partizanske pesmi torej opozarja, da ne smemo zanemarjati tudi raziskovanja podobnega predmeta, kot je nova delavska pesem, saj je bistvena sestavina sodobne ljudske kulture, v kateri je sloj delavske kulture njena najbolj značilna komponenta.

OPOMBE

¹ Partizanska pesem. Uredil dr. Radoslav Hrovatin. Ljubljana 1953. Naša partizanska pesem. Uredil Radovan Gobec. Ljubljana 1959.

² Radoslav Hrovatin, Kategorisierung des Partisanenliedes (Beiträge zur Musik-Wissenschaft, 7, Jahrgang. Berlin 1964, 326—331).

³ I. V. Nest'ev, Massovaja pesnja (Očerki sovetskogo muzykal'nogo tvorčestva, Moskva 1947, 235—276).

⁴ M. Druskin, Russkaja revolucionnaja pesnja. Moskva 1954.

⁵ Nikolaj Kaufman, Pesni na b'lgarskoto rabotničesko dviženije 1891—1944. Sofija 1959.

⁶ V. S. Gusev, Partizanskaja narodnaja poezija u Slavjan v gody vtoroj mirovoj vojny (Istorijo, fol'klor, iskusstvo slavjanskih narodov. Moskva 1963, 291—347).

⁷ Sergio Liberovici, Michele L. Straniero, Canti della resistenza europea 1933—1963. Torino 1964.

⁸ Dušan Nedeljković, Narodno stvaralaštvo u periodu narodne revolucije, oslobodilačkog rata i izgradnje socialističke Jugoslavije (Rad kongresa folklorista Jugoslavije VI. — Bled 1959. Ljubljana 1960, 137—160).

⁹ Zbornik partizanskih narodnih napeva. Urednici Nikola Hercigonja, Đorđe Karaklajić. Beograd 1962.

¹⁰ Vasil Hadžimanov, Makedonski narodni borbeni pesni. Skopje 1960.

¹¹ Niko S. Martinović, Narodno stvaralaštvo u Ustanku Crne Gore (Rad VII-og kongresa folklorista Jugoslavije u Titovom Užicu 1961. Beograd 1961, 207—220).

¹² Maja Bošković-Stulli, Narodna poezija naše oslobodilačke borbe kao problem savremenog folklornog stvaralaštva (Zbornik radova SAN LXVIII — Etnografski institut knj. 3. Beograd 1960, 393—424).

¹³ Olivera Mladenović, Opšti pogled na partizanske i druge narodne igre u oslobodilačkom ratu (Rad kongresa folklorista Jugoslavije VI. — Bled 1959. Ljubljana 1960, 177—180).

¹⁴ Jelena Dopuđa, Narodne igre u vremenu narodnooslobodilačke borbe u Bosni i Hercegovini (Rad kongresa folklorista Jugoslavije VI. — Bled 1959. Ljubljana 1960, 181—192).

¹⁵ Viktor Smolej, Naše slovstvo v dobi narodno-osvobodilne vojne (Pogovori o jeziku in slovstvu. Maribor 1954, 27—53).

¹⁶ Dragotin Cvetko, Odras osvobodilne borbe v slovenski glasbi (Slovenski zbornik 1945. Uredil Juš Kozak. Ljubljana 1945, 391—397).

¹⁷ Pesem borb in zmag. Uredil Bogomil Gerlanc. Ljubljana 1964.

¹⁸ Partizanska pesem. Stiriglasni moški zbori. Izdal Propagandni oddelek Glavnega štaba NOV in POS 1945. Cyklotehnika Glav. štaba NOV in POS.

¹⁹ Pesmi naših borcev I.-II.. Izbral in uredil Mile Klopčič. Junija in julija 1944. Izdal Propagandni oddelek Glavnega štaba NOV in PO Slovenije.

²⁰ Rado Simoniti, 7 partizanskih pesmi. Ljubljana 1945.

²¹ Partizanski napevi. Izdala Propagandna komisija pri IO OF. Ljubljana, junij 1945.

²² Radoslav Hrovatin, Partizanska pesem — naša ljudska pesem (Obzornik 1951, 354—360).

²³ Izjemno je partizanski skladatelj Karol Pahor na priporočilo urednika zbornika Partizanska pesem (dalje gl. v op. 1) izdelal priredbe za nekatere svojih partizanskih pesmi tako, da omogočajo delno improvizirano izvajanje.

²⁴ Radoslav Hrovatin, Pomen ritmičnih kvantitet v slovenskih ljudskih napevih (Slovenski etnograf X. Ljubljana 1957, 167—198).

²⁵ Radoslav Hrovatin, Partizanska pesem in znanost o ljudski kulturi (Slovenski etnograf XIV. Ljubljana 1951, 7—14).

RÉSUMÉ

CHANSON PARTISANE — OBJET DE LA SCIENCE DE LA CULTURE POPULAIRE

Par son texte, la chanson partisane est liée à d'autres créations poétiques et, par sa mélodie, à d'autres créations musicales qui ont pris naissance pendant la lutte pour la libération de la Yougoslavie entre 1941—1945. L'histoire littéraire et l'histoire de la musique traitent la chanson partisane chacune séparément. Mais pour l'étudier dans son complexe, il faudrait traiter ensemble les textes et les mélodies, parfois même en liaison avec la cinétique (chorégraphie). C'est le folklore qui, avec ses méthodes comparatives spéciales, est la plus compétente de satisfaire à cette tâche.

Ces divers aspects se reflètent de manière différente dans chacune des sciences sociales à cause de différentes définitions de l'objet tel que la chanson partisane en ce qui concerne et son contenu et sa caractéristique. C'est ce qu'on peut le constater dans les traités sur la chanson partisane des savants étrangers comme p. ex. de I. V. Nestiev, M. Druskin, N. Kaufman, V. S. Gusev, S. Liberovici, M. L. Straniero etc. aussi bien que dans ceux des auteurs yougoslaves: D. Nedeljković, N. Herciginja, V. Hadžimanov, N. Martinović, M. Bošković-Stulli, O. Mladenović, J. Dopudža, M. Matičetov, B. Mrhar, S. Janež, V. Smolej, D. Cvetko, R. Gobec etc.

En ce qui concerne les spécifiques méthodes de la science folkloriste, il faudrait définir convenablement la chanson partisane pour qu'elle puisse servir d'objet à la recherche scientifique en prenant en considération les aspects suivants:

1°. son contenu spécifique par rapport au mouvement partisan; 2°. la forme strophique des textes aux vers sans enjambement; 3°. le rapport étroit du texte avec la mélodie et, parfois, avec la cinétique; 4°. la forme de la mélostrophe depuis les types vocaux jusqu'aux types cinétiques; 5°. l'exécution permettant le mode et le système préétablis ainsi que l'improvisation spontanée; 6°. les éléments spécifiques de certains exemples; 7°. l'origine géographique différente; 8°. l'origine ethnique différente; 9°. l'origine historique différente depuis le féodalisme jusqu'à la lutte contre le fascisme; 10°. la transition à la tradition populaire sans considérer leur source génétique.

La chanson partisane ainsi définie peut trouver son explication la plus efficace dans la science folkloriste. Il en est de même pour la chanson ouvrière qui, en Slovénie, est étroitement liée à la chanson partisane. C'est pourquoi la recherche de la chanson partisane est devenue le point de départ pour la recherche de la chanson ouvrière.